

dvæle længere ved, haaber jeg, at de skulde være tilstrækkelig oplysende. I den bekendte Statshaandbog af Bluntschli for 1857 findes en Sammenligning af Civillisterne i de europæiske Stater, og ifølge den staa Danmark næst efter Sachsen som det kongerige, der har den største Civilliste, naar man udregner Betsbet i Procenter af de aarlige Statsudgifter, idet Civillisten nemlig i Sachsen er omtrent 10 pSt., i Danmark over 8 pSt., i Baiern over 7 pSt., i Hannover, Baden og Sverrig mellem 5 og 7 pSt., i Würtemberg, Grækenland og Portugal 5 pSt., i Spanien 4 pSt. (Stemmer Spanien?) — ja disse Oplysninger ere jo fra 1857; jeg kommer senere til de nyeste — i Belgien, Østerrig og Preussen nærmest 2 pSt., i Frankrig, Nederlandene og Storbritannien mindre end 2 pSt. Danmarks Civilliste blev, som bekendt, i 1863 nedsat til $\frac{1}{3}$ af, hvad den tidligere var; men Indbyggernes Antal blev jo desværre i 1864 formindsket til $\frac{2}{3}$ af det tidligere, og da $\frac{1}{3}$ er mindre end $\frac{2}{3}$, er Danmark snarere steget højere op end lavere ned paa denne Fortegnelse over Civillisterne. Jeg har senere søgt Oplysning i et andet Skrift af den bekendte tydske Statsøkonom Rau. I hans Finantsvidenskab 4de Udgave 1867 — den skal nylig være udkommen i en ny Udgave, som jeg desværre ikke har haft Leilighed til at se — har han sammenlignet Civillisterne for 19 Stater med Hensyn til deres Forhold til Nettostatsindtægterne, og ligeledes paa denne Liste staa Danmark høit, medens derimod Frankrig, Østerrig, England, Preussen, Nederlandene og Belgien staa lavere; jeg skal dog her gaa ind paa Enkelthederne. Jeg skal dog bemærke, at i Nederlandene er Civillisten saa lav, fordi der er tillagt Kronen Kron-godser. Det forekommer mig imidlertid, at Sammenligningen med Statsudgifterne og med Statsindtægterne ikke er saa paalidelig, som hvis man vilde bruge et andet Grundlag for Sammenligningen, og jeg tror saaledes, at en nøjagtigere Sammenligning naas ved at udtrykke Civillisten i promille af Indbyggerantallet. Jeg mener, at jeg i Anledning af det foreliggende Lovudkast har Ret til at opfatte det Spørgsmaal: Hvor mange hundrede Daler Dansk kommer der paa hvert Tufind Indbyggere? Jeg har med megen Møje samlet og udregnet dette for en Snes Stater, ikke at tale om Fristaterne Schweiz og Nordamerika, hvor der for hvert Tufind Indbyggere ikke svares stort over 1 Rd. til Præsidenterne. Jeg har holdt mig til de kongelig-keiserlige Staters Civillister i Europa, og de kunne i denne Henseende passende deles i 3 Klasser, saaledes at den 1ste Klasse er den laveste. Denne giver imellem 1 og 200 Rd. af 1000 Indbyggere; den 2den Klasse imellem 2 og 300 Rd. og den 3die Klasse imellem 3 og 400 Rd. af 1000 Indbyggere. I den laveste Klasse staa England, Storbritannien og Island (nederst) med 115 Rd.,

Nederlandene med 129 Rd., Preussen, Sauerland, Sverrig og Norge, der staa lige med Spanien — naturligvis det afdøde kongerige Spanien, thi med den nu opstaaede Fristat har jeg naturligvis ikke noget at gjøre. — med 159 Rd., Italien med 172 Rd., Keiserdømmet Østerrig og Ungarn med 180 Rd., hvori dog Appanagerne medregnes, og Grækenland med 181 Rd., saavidt det har været mig muligt at udregne, naar jeg alene medtager den Del, som kommer fra selve Grækenland. I 2den Klasse have vi nederst Rusland med 214 Rd. — og det er for hele Keiseriget — Belgien, det afdøde Keiserdømme Frankrig med 243 Rd., og nu kommer endelig Danmark med 280 Rd. Det er meget høit oppe i 2den Klasse; højere staa kun Sachsen med 297 Rd. Der findes visse en 3die Klasse, nemlig de, der have over 300 Rd., men den er meget lille. Der er Portugal med 321 Rd., hvori Appanagerne ere medregnede, Baiern og Würtemberg, for ikke at tale om de mindre tydske Fyrstendømmer f. Ex. Baden, der staa i samme høie Klasse. Jeg skal gjen-tage, at jeg ikke tror, at der er det mindste Alloysale i at gjøre saadanne Sammenstillinger. Jeg er vis paa, at Loyaliteten er saa stor i Danmark, at det, hvis der i dette Dieblif skulde ske en Afstemning, vilde vise sig, at det aldeles overveieende Flertal heller vilde være kongelige Undersaatter end Fristats, republikanske, Borgere i Danmark. Jeg tror saaledes, jeg har viist, at Danmarks Civilliste er høi; det er ikke nogen ringe Gøn, Danmark giver sin Konge for hans, jeg havde nær sagt, ansvarfulde Gjerning, men da han er ansvarfri, vil jeg sige hans ikke ansvarlige Gjerning. Da England og Italien, som jeg har sagt, i denne Henseende staa i den allerlaveste Klasse, og da disse 2 Rigers Civillister bære Indkomsskat, synes jeg ikke, Noget kan hindre os i ogsaa at lægge Indkomsskat paa Civillisten. — Hvad angaar de andre Fritagelser under § 8, venter jeg nærmere Oplysninger fra mere Sagkyndige med Hensyn til Staten, som for en stor Del er indtagen fra at svare Skat. Det forekommer mig, at Forholdet med Hensyn hertil ikke er det samme i dette Lovforslag som i det, der er indbragt af det erede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen), thi der staa i dette Forslags § 21, at Staten svarer Skat til Kommunen og Kommunen til Staten, ja der staa endog, om end ikke ligefrem, at dette er en Selvfølge. Det er vistnok en rigtig Grundsetning, naar man skal holde paa den fulde Selvstyrelse baade i Stat og Kommune, at Staten svarer Skat til Kommunen og Kommunen til Staten, og dette vil ogsaa tilbørlig blive Tilfældet efter den foreliggende Lov; men det forekommer mig, at det er stærkere og mere rent gjenneført i det private Lovforslag. Kirker ere fritagne, forsaavidt de ikke ere i privat Eie, men jeg vil hertil gjøre den Bemærkning, at der jo findes en egen Slags meget saa Kirker her i Danmark, de saa-